

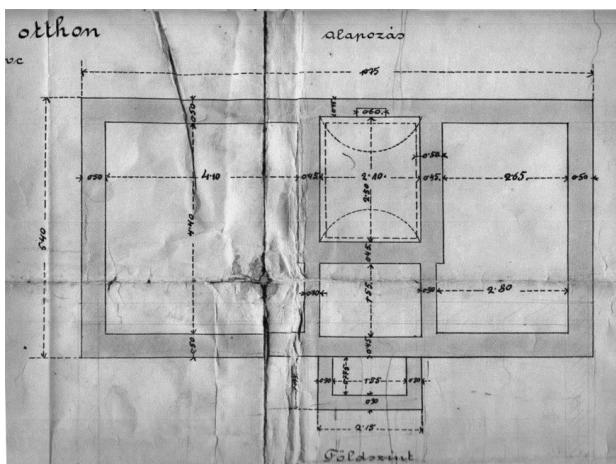
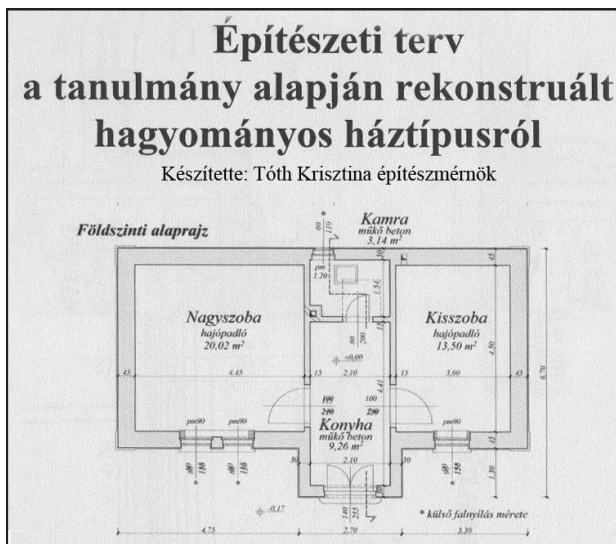
Debnár László

Rákosliget építőmesterei

Rákosliget épített környezetét alapvetően a munkáslakás-építés tervei határozták meg. Ennek lezárulta után kaptak lehetőséget a különböző egyedi tervek, amelyek a nyaralótelep funkciót igyekeztek kielégíteni, majd olyan lakások épülhettek, amelyek az itt állandó lakhellyel bírók igényeit szolgálták. A cikkben csak néhány önkényesen kiválasztott tervező neve és munkái kerültek feldolgozásra.

A munkáslakások

A munkáslakások építészeti szempontból történő feldolgozását Tóth Krisztina építésmérnök végezte el. Sajnos tanulmánya mind a mai napig csak kéziratban olvasható.



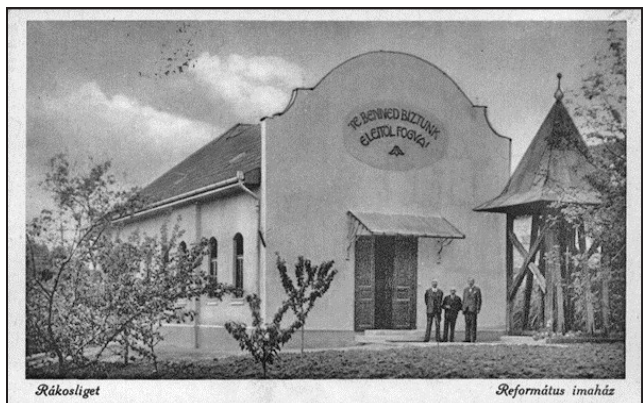
Benedek Dezső tervező: Kétszobás títusterv
(Forrás: Tóth Krisztina építésmérnök)

Sztanek Pál

Nem sokkal a munkáslakás-építések befejezése után illetve annak vége felé a beköltözők számára fontos volt közösségi épületek létrehozása is. Mivel a településen nem voltak a különböző felekezetek számára alkalmas templomok, így kézenfekvő volt már a korai időszakban ezek megépítése.

Sztanek Pál építőmester neve elsősorban ehhez a tevékenységhez fűződik. A legelsőnek elkészülő templom a

rákosligeti reformátusoké volt. A rákosligeti református közösség 1910-ben építette föl Bogáti Hajdú Imréné védasszony adományából, és férje Bogáti Hajdú Imre királyi ítélőtábla-bíró gyűjtéséből Sztanek Pál építész tervei alapján az imaházat, amelyet Mády Lajos budapesti református esperes avatott föl. A kivitelezés ellenőrzése, felügyelete is Sztanek Pál feladata volt.



A református imaház még torony nélkül,
Sztanek Pál tervei szerint
(Forrás: ERH Digitális Archívum)

Nem sokkal később 1912. május 19-én megtörtént a zsinagóga alapkövetétele. 1914. augusztus 15-én avatták fel az épületet. Ebben az esetben Sztanek mint kivitelező játszott szerepet.

A rákosligeti izraelita imaház tervpályázatán két 80 koronás díjat ítéltek oda Károly Lajos (1873-?) és Weinstein Simon, továbbá Boros Arthur művének. (In: Művészet. Szerk.: Lyka Károly Hetedik évfolyam 1908. 1. szám, 60-72)



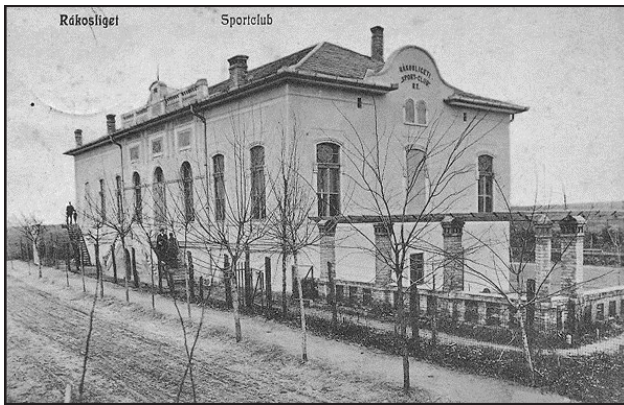
Képeslap az eredeti állapotról
(Forrás: ERH Digitális Archívum)

Rákosmenti Múzeumi Estek

A római katolikus egyházközség 1913. november 1-jén Sztanek Pál építész tervrajzát fogadta el és az alapkövet 1914. május 1-jén tették le. 1915. augusztus 10-én állították fel a Strizs István isaszegi oltárkészítő mester által épített neogót főoltárt és 1915. augusztus 15-én az elkészült templomot már fel is szentelték.

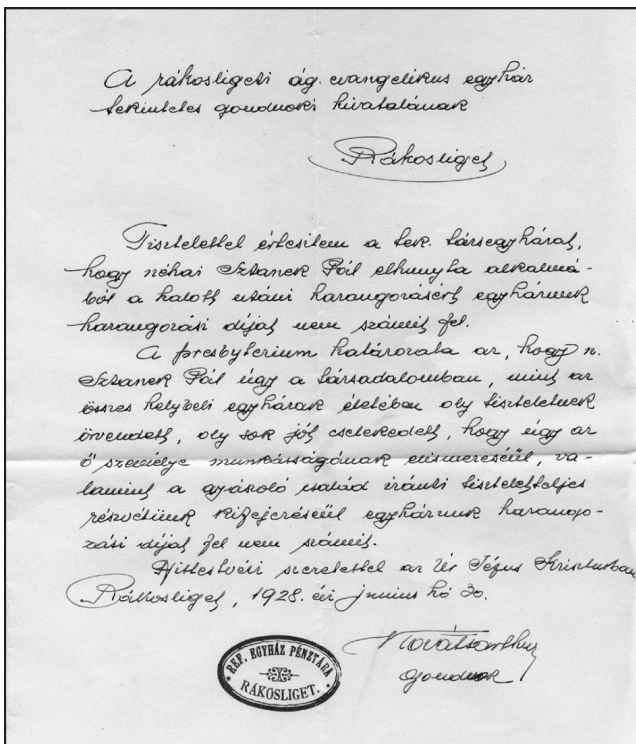
Az evangélikus egyház templomépítése esetében Sztanek Pál tervezőként indult. Az általa tervezett épület azonban a presbitérium nem fogadta el, helyette Sándy Gyula műépítést bízta meg a tervek elkészítésével. A kivitelezés sem köthető ugyan személyéhez, de lelkes híve és motorja volt a templomépítésnek.

Nevéhez kötődik a XV. utca 23. szám alatti, eredetileg kaszinónak épült, később több funkciót is ellátó (sportklub, varroda, színház) épület tervezése is (1907–1910).



A sportklub épülete korabeli képeslapon
(Forrás: ERH Digitális Archívum)

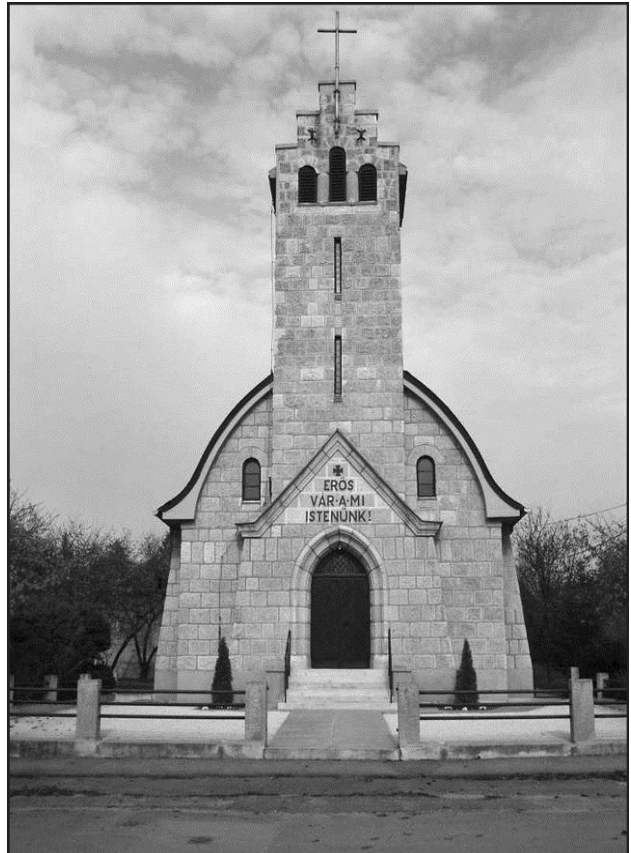
Halála mély megdöbbenést váltott ki a Rákosligeten működő egyházak körében. A reformátusok az alábbi szavakkal búcsúztak tőle.



(Forrás: Rákosligeti evangélikus gyülekezet archívuma)

Sándy Gyula

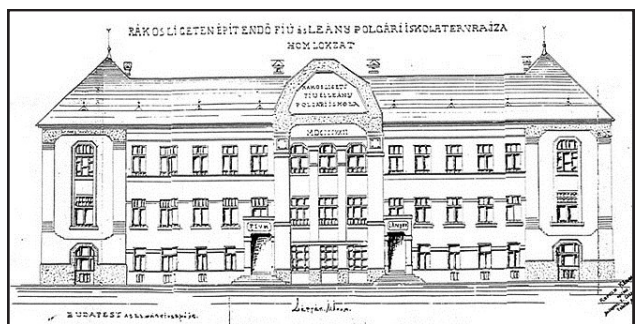
Sándy Gyula műépítész valójában csak egy épület tervezése és kivitelezése vonatkozásában említhető. Ez pedig a rákosligeti evangélikus templom, a településrészt egyik meghatározó épülete. Valójában az építéskor periférikus részen, a XIX. utcában került megvalósításra. Az épület a korszak építőművészei körében is elismerést vívott ki, hiszen a Magyar Építőművészet XXXIV. Évfolyam 1–2. szám több oldalas cikket szentelt a templomnak.



A rákosligeti evangélikus templom
(Forrás: www.wikimapia.org)

Az iskola tervezője Friedrich Lóránt műépítész

A budapesti József Nádor Műegyetem építészmérnök kar tanára. Fontosabb munkái: az óbudai evangélikus templom (1935), a Gugger-hegyi Árpád kilátó (1929), de részt vett a budaörsi kislakások tervezésében is, és tervei alapján állították helyre a Bécsi kapu téri evangélikus templomot 1948-ban.



(Forrás: Szanyi Dezső: Rákosliget első negyedszázada 1899-1924. Szakdolgozat)